

Voorstel regionale afspraken voor urgentie bij uitstroom uit zorg en opvang

Datum: 5 juli 2021

Van: Bianca van Os (Baarn), Anja Nijhuis (Soest), Janet Berkhoudt (Bunschoten), Marieke Peters (Amersfoort)

Inleiding

Amersfoort is als centrumgemeente verantwoordelijk voor de maatschappelijke opvang (MO) en tot 2023 voor voorzieningen voor beschermd wonen (BW) en Jeugdzorg in de regio Amersfoort. Het gaat onder meer om voorzieningen voor opvang van dak- en thuislozen en beschermd wonen. Jaarlijks doen inwoners van de regiogemeenten een beroep op voorzieningen voor MO, BW en Jeugdzorg, de zogeheten instroom. De regiogemeenten hebben afgesproken dat deze cliënten weer terug gaan naar de gemeente van herkomst; de uitstroom.

We zetten in op extramuralisatie en herstel en participatie in de wijk. Dit doen we omdat we er van overtuigd zijn dat dat het beste is voor het herstel van de betreffende persoon maar ook omdat onnodig verblijf in zorg hoge kosten met zich meebrengt. Dus zowel vanuit het perspectief van het individu als vanuit financieel perspectief is er voor gemeenten een belang om uitstroom te bevorderen en te faciliteren.

Het huisvesten van personen die kunnen uitstromen uit zorg en opvang is al een verantwoordelijkheid voor gemeenten. Maar ten behoeve van het bevorderen van de uitstroom en het zorgen voor een regionale verdeling heeft de Stuurgroep Sociaal Domein de opdracht gegeven om afspraken te maken over een voorrangpositie bij uitstroom van mensen uit zorg en opvang. Met dit voorstel geven we invulling aan die opdracht. In deze opdracht zitten raakvlakken met de regiovisies BW, MO en Jeugd¹. We sluiten aan bij de uitgangspunten die in de regiovisies al zijn vastgesteld.

Met dit voorstel formuleren we een aantal uitgangspunten en afspraken die we met elkaar willen maken over de terugkeer naar de gemeente van herkomst van personen die uitstromen uit zorg en opvang. Als deze afspraken zijn vastgesteld volgt de uitwerking en inrichting van de afspraken.

We realiseren ons

- Dat de beschikbaarheid van woningaanbod voor de meeste gemeenten een knelpunt is. Dit valt buiten de scope van deze opgave, maar is er natuurlijk wel nadrukkelijk mee verbonden.
- Dat de eenduidige afspraken straks lokaal vertaald moeten worden in de samenwerking met de lokale (wijk)teams, woningcorporaties en andere partijen. De afspraken moeten landen in bijvoorbeeld de prestatieafspraken met corporaties.
- Dat in dit voorstel twee domeinen samenkomen: sociaal domein en wonen. Naast dat de regio's niet congruent zijn hebben beide domeinen verschillende uitgangspunten voor het

¹ Vastgesteld in het BOSD op 15-4-2021

aanspraak kunnen maken op voorzieningen. Met dit voorstel brengen we deze twee werelden samen.

- Tenslotte: niet iedereen die uitstroomt heeft een woning nodig. Een kamer of terugkeer naar ouders of de eigen woning kan ook aan de orde zijn.

Regio Amersfoort

Welke regiogemeenten zijn betrokken bij de regionale afspraken?

Voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn dat: Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Nijkerk, Soest en Woudenberg, Veenendaal (tot 2022).

Voor Jeugd zijn dat: Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest en Woudenberg.

De gemeente Eemnes zit in een andere regio. Er is voor deze gemeente alleen sprake van uitstroom uit Jeugdzorg en deze is zeer beperkt.

De afspraken in dit voorstel gelden voor alle bovengenoemde gemeenten, we maken geen onderscheid in domeinen.

Uitgangspunten

1. Iedere gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van zijn eigen inwoners, ook als deze vanwege zorg of opvang tijdelijk elders in de regio hebben gewoond. We sluiten hiermee aan bij eerder vastgestelde uitgangspunten uit de regiovisies BW, MO en Jeugd. Hierin is afgesproken dat elke gemeente verantwoordelijk is en blijft voor de eigen inwoners.
2. De huisvesting van personen zonder vaste woon- of verblijfplaats die na tijdelijk verblijf zelfstandig gaan wonen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de regiogemeenten waarbij gestreefd wordt naar een eerlijke verdeling tussen de gemeenten.
3. Het is aan de gemeente zelf *hoe* zij de huisvesting realiseren (via urgentie of directe bemiddeling) met als voorwaarde dat de gemeenten streven naar huisvesting binnen 6 maanden vanaf het moment van toekenning van de urgentie.

Afspraken

1. Na tijdelijk verblijf (jeugdzorg, maatschappelijke opvang, begeleid of beschermd wonen) gaan mensen terug naar de gemeente van regie/herkomst;
2. Tenzij er redenen zijn waardoor iemand beter vorm kan geven aan een zelfredzaam leven in één van de andere gemeenten die deelnemen aan deze afspraak.
3. Elke gemeente stelt een aantal woningen per jaar beschikbaar, voor maatwerk/uitruil/het huisvesten van personen met een zwervend bestaan.
4. Uitstroom uit een zorgtraject is voorzienbaar. Tijdens het traject wordt gewerkt aan het uitstroomperspectief van de betrokken persoon waarbij een zelfstandige woning niet het uitgangspunt hoeft te zijn.

Ad 1:

De gemeente van regie²/herkomst is de gemeente voorafgaand aan het verblijf waar de persoon in kwestie daadwerkelijk woonde;

² We hanteren de term *gemeente met regie* i.p.v. gemeente van herkomst omdat er op landelijk niveau nog geen knopen zijn doorgehakt over de definitie van de gemeente van herkomst. Om verwarring / het niet kunnen vergelijken van data te voorkomen, houden we nu een eigen term en definitie aan.

Dat wil zeggen:

- Laatste woonplaats voorafgaand aan de aanvraag van een WMO traject met verblijf (woonadres volgens het BRP), tenzij dat verblijf in een instelling of bij pleegouders betrof (Jeugdwet, zorg of anders). In dat geval de laatste woonplaats voorafgaand aan het traject waar de persoon niet in een instelling verbleef. Tenzij gemeenten voor die casus onderling anders overeenkomen.
- Het betrof geen tijdelijk verblijf bij vrienden, familie of helpend netwerk (dat valt ook onder tijdelijk verblijf).
- Het betrof een woonsituatie met een eigen inkomen / dagbesteding, sociaal netwerk (met uitzondering van jongeren).

Ad 2:

Bij de overwegingen wordt gekeken naar de gemeente waar de kans op duurzaam herstel voor de persoon het grootst is. (Zwaarwegende) redenen om iemand niet naar gemeente van regie/herkomst te laten terugkeren:

- Indien er sprake is van traumatische ervaringen die invloed hebben op het functioneren en die gekoppeld zijn aan de gemeente van regie/herkomst.
- Indien er sprake is van een negatief netwerk in gemeente van regie/herkomst wat de kans op terugval (te) groot maakt.
- Steunend netwerk (dit moet onderbouwd kunnen worden met feiten, 'een tante in Leusden' is geen onderbouwd steunend netwerk) in een andere gemeente.
- Stabiel(e) Dagbesteding / werk in een andere gemeente dan de herkomstgemeente wat niet gemakkelijk in een nieuwe woonplaats opnieuw ingericht kan worden.
- Aandacht voor doelgroep jongeren die al lange tijd in pleeggezin/gezinshuis wonen. Vaak heeft een jongere meer binding met deze gemeente dan met de gemeente waar hij/zij oorspronkelijk vandaan komt.

Ad.3:

Om maatwerk mogelijk te maken en vorm te geven aan een verdeling tussen gemeenten stellen gemeenten een aantal woningen per jaar beschikbaar voor uitzonderingen (maatwerk/personen met een zwervend bestaan). Het aantal woningen wat per gemeente beschikbaar wordt gesteld is gebaseerd op de grootte van de gemeente. Het totaal aantal beschikbaar te stellen woningen voor 2022 is een indicatief aantal en zal voor 2023 worden bijgesteld n.a.v. een evaluatie.

- De voor maatwerk beschikbaar te stellen woningen in 2022 per gemeente: Eemnes 0, Woudenberg 1, Bunschoten 2, Baarn 2, Leusden 2, Nijkerk 3, Soest 3 en Amersfoort 5 woningen.
- In te zetten voor maatwerksituaties: situaties zoals beschreven in Ad 2.
- In te zetten voor situaties waarbij sprake is van zwervend bestaan: er zijn personen die in verband met een zwervend bestaan in geen enkele gemeente voldoen aan de bindingseis. Om te voorkomen dat deze personen alleen uitstromen in Amersfoort maken we de afspraak dat deze personen ook kunnen uitstromen naar de regiogemeenten, ook al wordt niet voldaan aan de bindingseis.
- Periodiek wordt gezien in welke mate hiervan gebruik wordt gemaakt. Op basis van de evaluatie kan het aantal jaarlijks beschikbaar te stellen woningen per gemeente worden bijgesteld.

Ad. 4:

Soms is terugkeer naar de eigen woning of naar netwerk/ouders ook mogelijk. In andere gevallen kan een kamer (ipv een zelfstandige woning) ook passend zijn. Dit wordt voorafgaand of tijdens het tijdelijk verblijf al bepaald en actie op ondernomen (zoals inschrijving bij Woningnet).

Aandachtspunten

Aan personen die echt niet terug willen naar gemeente van regie/herkomst, zonder dat daar zwaarwegende redenen voor zijn wordt éénmalig in de gemeente van herkomst een woning aangeboden. Alternatief is dat de bewoner zelf op zoek gaat naar een woning.

Hoe gaan we dit organiseren

Verder uitwerken van de invulling van de afspraken regionaal:

- Werkproces (hoe verloopt de aanmelding, bij wie, wie doet de beoordeling: 1 centraal punt/centrale toegang voor de regio met mandaat?)
- Het organiseren van een overlegtafel voor de twijfelgevallen (wie nemen hier aan deel? Hoe organiseren we dit?)
- Het uitwerken van een escalatiemodel (wie heeft een beslissende stem als we er niet uitkomen?)

Verder uitwerken van het proces lokaal (door alle gemeenten zelf)

- Uitwerken en afstemmen afspraken met corporaties, vastleggen in een convenant/prestatieafspraken.
- Indien van toepassing: aanpassen huisvestingsverordening

Vervolg

- In regionaal verband wordt er gesproken met de koepelorganisatie voor corporaties. Vervolgens gaan alle individuele gemeenten zelf in gesprek met de corporaties waar zij mee samen werken.
- Afspraken over de zachte landing: o.a. warme overdracht van instelling aan het lokale wijkteam, het tijdig organiseren van zorg/ondersteuning/begeleiding bij huisvesting en eventueel dagbesteding/werk. Dit sluit aan bij één van de uitgangspunten uit de regiovisies Jeugd, MO, BW: er is aandacht voor de naasten en omgeving.
- Het opzetten van of het aansluiten bij een systeem voor het monitoren van het aantal cliënten wat in- en uitstroomt per gemeente.
- Afspraken over evaluatie.

Globale planning

Besluit BOSD en BORW: 15 juli 2021

Bespreken notitie met corporaties en eventueel opnemen in Prestatieafspraken en

Huivestingsverordening: Q3 en Q4 2021

Uitwerken randvoorwaarden o.a. rol centrale Toegang: Q3 en Q4 2021

Start nieuwe werkwijze: 1 januari 2022

Inzicht in de aantallen

Uitgangspunt bij deze afspraken is dat mensen na tijdelijk verblijf teruggaan naar de gemeente van herkomst/regie. Vanuit gemeenten is aangegeven dat er behoefte is aan een beeld van de orde van grootte van deze uitstroom. Deze data is in het verleden niet verzameld. Op dit moment beschikken we daarom nog niet over een monitor met eenduidige definities waaruit we de cijfers rondom

uitstroom voor de verschillende domeinen richting de verschillende gemeenten kunnen filteren. Bovendien varieert de uitstroom per gemeente per jaar aanzienlijk gezien de relatief kleine aantallen per gemeente per jaar. Om toch een orde van grootte te geven hebben we de verschillende domeinen gevraagd een ruwe schatting te geven. Deze schatting is gebaseerd op beschikbare gegevens uit 2020. Met de kanttekening dat definities niet eenduidig zijn, gegevens niet compleet en aantallen over uitstroom breed te interpreteren is: uitstroom uit BW kan een overgang naar de WLZ betekenen, maar bijvoorbeeld ook een verhuizing naar Groningen.

- Jeugdzorg: 1 tot 3 personen per jaar per gemeente (alleen BSA, dit aantal is nog exclusief begeleid wonen en bijvoorbeeld Pitstop)
- Beschermd Wonen: 1 tot 5 personen per jaar voor Woudenberg, Bunschoten en Nijkerk. 5 tot 10 personen voor Baarn. Soest en Leusden 10 tot 15 personen per jaar.
- Maatschappelijke Opvang: tussen de 1 en 5 personen per jaar per gemeente.

De gegevens voor Amersfoort hebben we buiten beschouwing gelaten. Voor alle domeinen geldt de globale schatting dat 75% van de uitstroom richting Amersfoort gaat en 25% richting de regio.

Voor de toekomst is het goed om ons te realiseren dat een aantal beleidsontwikkelingen zoals voortgaande ambulantisering, waaronder Beschermd Thuis op termijn gaan zorgen voor een beperktere instroom en daarmee dus ook een beperktere uitstroom. Aan de andere kant is de komende jaren een extra uitstroom uit instellingen te verwachten.